

62. Öğrenci perspektifinden bazı Türk Üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında tercih edilen konular¹

İslam ELHADKİ²

Zeynep ÜNVER SİNGER³

APA: Elhadki, İ. & Ünver Singer, Z. (2023). Öğrenci perspektifinden bazı Türk Üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında tercih edilen konular. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (36), 1062-1088. DOI: 10.29000/rumelide.1369146.

Öz

Türk Üniversitelerinin Hazırlık sınıflarındaki Arapça öğretim programlarının önemli ölçüde gelişmesine ve buna bağlı olarak eğitim kitaplarının sayı ve yaygınlığındaki artışa rağmen, kültürel içerikli konular “üst” konular olarak kabul edilebilir. Şöyle ki bu konular ya yazar tarafından belirlenir ya da bazı araştırmacılar tarafından hazırlanan, öğrencilerin bilmesi gereken kültürel bilgi listelerinden öğrenilir. Dolayısıyla bu eğitim setleri, öğrencilere hangi konuları okumak istediklerini sorarak oluşturulmamıştır. Bununla birlikte bu araştırma Türkiye’deki Üniversitelerin Arapça hazırlık sınıflarındaki Arapça programına uygun konuların bir listesini oluşturmayı hedeflemektedir. Araştırmanın temel sorusu, öğrenci perspektifinden Arapça hazırlık programlarında en sevilen konular nelerdir sorusudur. Araştırmada betimsel yöntem takip edilmiş olup, veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Şöyle ki birincil materyali bizzat öğrencilerin kendilerinden toplanmış olup, sonra bir grup Arapça eğitim uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Doğruluğu ve geçerliliğinin sağlanması için araştırmanın hedefi olan bir kısım deneysel örneklem tarafından denenmiş, daha sonra da nihai anket, üçlü likert ölçeğine göre elektronik ortamda öğrencilere sunulmuştur. Ankete (339) erkek ve kız öğrenciden oluşan tesadüfi örneklem yanıt vermiştir. Sonuçlar, altı alana dağılmış (57) konunun bir listesiyle sonuçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, araştırma örnekleminin tercih ettikleri alanlar sırasıyla; benlik/kişilik, Arap-İslam kültürü, toplum, Arapça, genel kültür ve dünya olarak belirlenmiştir. Bu çalışma, Arapça hazırlık programlarında bizzat okumuş veya hala okumakta olan öğrencilerin tercihlerine dayalı olarak oluşturulan ilk çalışmalardan biri sayılıp, araştırmanın sonuçları, Türkiye’deki Arapça hazırlık sınıflarındaki programlarda müfredat, ders izlencesi, ders kitabı ve sınav üretiminde kullanılabilir.

Anahtar kelimeler: Arapça, Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi, Arapça Hazırlık Programı, Kültürel Yeterlilik, Tercih Edilen Konular

¹ ETİK: Bu makale için Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığına 13.09.2023 tarihli kararlar ve oybirliğiyle etik uygunluk raporu verilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, Arapça Hazırlık Programı (İstanbul, Türkiye), iyousry@fsm.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4052-7267 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 11.07.2023- kabul tarihi: 20.10.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1369146]

³ Öğr. Gör., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, Arapça Hazırlık Programı (İstanbul, Türkiye), zsolayman@fsm.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7651-5527

Preferred subjects in Arabic preparatory programs at some Turkish universities from the student perspective

Abstract

Despite the significant expansion of Arabic language education programs for non-native speakers in preparatory years at Turkish universities, as well as the increase in the number of Arabic language textbooks and their distribution in Turkish educational institutions, the subjects of cultural content come from higher intellectual authority, such as the author of the series or some studies that have developed lists of cultural information that students should know. As a result, these educational series did not ask students what they wanted to read, what they liked, or which topics they preferred. Therefore, the aim of this study was to develop a list of topics that would suit the Arabic language programs in preparatory years at Turkish institutions. The main research question was: What are the students' favorite topics during Arabic preparation year in Turkish universities? The descriptive-analytical research method was used in the study. A questionnaire was utilized as the research instrument. The basic data for the questionnaire was gathered from the students themselves. These topics were then compiled into a list, which was verified by a group of Arabic language education professionals. To validate its validity and reliability, the questionnaire was evaluated by a pilot sample of the research community. The final questionnaire was distributed to students electronically in the form of a Likert triad scale, and an accidental sample of 339 male and female students replied. The findings yielded a list of 57 topics divided into six themes, with the favorite themes for the research sample rated as follows: self and Arab Islamic culture, society, Arabic language, general culture, and worldwide. This is one of the first studies based on the preferences of students who have taken or are now studying the Arabic preparation program. The findings of this study can be applied in Turkish Arabic preparatory year programs in the areas of curriculum development, textbooks, and language tests.

Keywords: Arabic language, teaching Arabic as a foreign language, preparatory year, cultural competence, preferred topics

الموضوعات المفضلة للبرامج التحضيرية العربية في بعض الجامعات التركية من منظور الطلبة

المخلص

على الرغم من النمو الكبير لبرامج تعليم العربية في السنوات التحضيرية في الجامعات التركية وما صاحب ذلك من زيادة في أعداد الكتب التعليمية وانتشارها فإن موضوعات المحتوى الثقافي يمكن اعتبارها موضوعات "فوقية" أي تأتي من مؤلف السلسلة أو من بعض الدراسات التي وضع أصحابها قوائم لما يجب أن يعرفه الطلبة من معلومات ثقافية، ولذا فإن هذه السلسلة التعليمية لم تسأل الطلبة عما يريدون أن يقرؤوه؛ ولذلك يهدف هذا البحث إلى بناء قائمة موضوعات تناسب برامج اللغة العربية في السنوات التحضيرية العربية في الجامعات التركية. وقد جاء سؤال البحث الرئيس: ما الموضوعات المفضلة لبرامج السنوات التحضيرية العربية من منظور الطلبة؟ وقد اتبع البحث المنهج الوصفي واستخدم الاستبانة أداة للبحث، حيث جمع مادتها الأولية من الطلبة أنفسهم، ثم حُكِّمَتْ من قِبَل مجموعة من خبراء تعليم العربية، وجرِّبَتْ على مجموعة من مجتمع البحث للتأكد من صدقها وثباتها، ثم طرحت للطلبة في شكل إلكتروني وفق مقياس ليكرت الثلاثي، استجاب للاستبانة عينة "عَرَضِيَّة" عددها (339) طالبا وطالبة. وأسفرت النتائج عن قائمة من (57) موضوعا تتوزع بين ستة مجالات، وجاءت المجالات المفضلة لعينة البحث على الترتيب؛ الذات والثقافة العربية الإسلامية، المجتمع، اللغة العربية، الثقافة العامة، العالم. يُعَدُّ هذا العمل من أوائل الأعمال التي تقوم على تفضيلات الطلبة الذين درسوا أو يدرسون البرنامج التحضيري العربي أنفسهم، ويمكن الاستفادة بنتائج هذه البحث في صناعة المناهج والمقررات والكتب التعليمية والاختبارات في برامج السنوات التحضيرية العربية في تركيا.

الكلمات المفتاحية: اللغة العربية، تعليم العربية لغة أجنبية، السنة التحضيرية، الكفاية الثقافية، الموضوعات المفضلة

Giriş

Son yirmi yıl, Türkiye’de ana dili Arapça olmayanlara yönelik Arapça öğretim programlarının tüm eğitim kademelerinde önemli bir gelişime tanık olmuştur. Bunların en önemlileri İslami ilimler, ilahiyat, eğitim ve edebiyat fakültelerindeki Arapça hazırlık programlarıdır. Bu gelişime, öğrencilerin Arapça kelime bilgisi, nahiv ve sarf gibi dil becerilerini geliştirmeyi amaçlayan kitapların yanı sıra, farklı yaş ve hedefe sahip, genel veya İslami ilimler, medya, sağlık vb. özel amaçlar için Arapça öğrenmek isteyenlere yönelik hazırlanan Arapça öğretim setleri ile YDS ve YÖKDİL gibi Arapça dil yeterliliği sınavları için hazırlanan setlerdeki artış da eşlik etmiştir.

Yazarlarının bilimsel çabalarına rağmen bu öğretim setlerinin çoğunda, kültürel konularının hangi esas üzere seçildiği okuyucu tarafından bilinmemektedir. Bunların bir kısmı, Rüşdi Tu’ayme’nin (1982) sözlüksel ve kültürel temeller üzerine yaptığı araştırmasına dayanmaktadır. Ne var ki tarihinden de anlaşılacağı üzere bu çalışma, internet ağının, uydu kanallarının, sosyal medyanın, yapay zekanın hatta cep telefonlarının bile mevcut olmadığı kırk yıl öncesinde hazırlanmış bir çalışmadır. Bunu geliştirmenin ve çağın ruhuna ayak uydurup, öğrencilerin isteklerini karşılayan yeni çalışmalara dayanmanın zamanı çoktan gelmiştir.

Araştırmanın problemi

Araştırmanın problemi, bünyesinde Arapça dersleri olan fakültelerdeki Arapça hazırlık programlarında bu dili öğrenenlerin, işlenmesini tercih ettikleri konularla alakalı konu listelerinin bulunmamasıdır.

Bu noktada araştırmanın ana sorusu akla gelmektedir. Bu soru da Türk üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında öğrencilerin perspektifinden tercih edilen konuların neler olduğu sorusudur.

Araştırmanın ana sorusu iki alt soruya dayanmaktadır.

- Türk üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında eğitim gören öğrencilerin en çok tercih ettiği konular nelerdir?
- Araştırma örneklemini öğrencilerinin görüşüne göre bazı alanlar diğerlerinden daha mı fazla ilgi görmektedir?

Araştırmanın hedefleri

a-Türk Üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında öğrenciler tarafından tercih edilen konuların listesinin oluşturulması.

b-Türk Üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında öğrenciler tarafından tercih edilen alanların listesinin oluşturulması.

Araştırmanın önemi

Bu çalışma, bu konuyu Türk Üniversitelerinde öğrencilerin bakış açısıyla ele alan az sayıdaki çalışmalardan biridir.

Bu araştırmadan, müfredat tasarımı, ders içerikleri, kitaplar, sınavların yanı sıra hikâye, kitapçık, kelime listeleri gibi yardımcı materyallerin tasarımında da istifade edilebilir.

Önceki çalışmalar

Araştırma, önceki çalışmalarını iki boyut üzere sunmaktadır;

İlki; yabancı dil eğitiminde kültürün yeriyle, ikincisi ise, öğrencinin psikolojik yönleriyle alakalıdır.

Yabancı dil öğretiminde kültürün yeriyle ilgili çalışmalar

Tu'ayme'nin sözlüksel ve kültürel temeller üzerine gerçekleştirdiği araştırması (1982, s. 135-161), Arap olmayanların Arap ülkelerinde karşılaşmaları beklenen yirmi pozisyonun listesi ile Arap öğrencilerin bakış açısından 13 Arap ülkesindeki kültürel işaretlerin bir listesini sunduğu için, kültürel içerik açısından ilk ve referans çalışmalardan biri olarak kabul edilir.

Tu'ayme'nin bu çalışması, Arap ülkelerinin tarihi ve modern yaşam özelliklerini, tarihi figürler ile ulusal bayramları kapsamakta, bu konu ve tutumları sınıflandıran Arapça çalışmalarda dil öğrenimi düzeylerindeki en önemli konuları ve iletişim tutumlarını incelemektedir. (Câmûs, 2017, s. 114)

Arapça öğretim kitaplarının kültürel içeriğini ele alan birçok çalışma mevcuttur. *el-Kırâatü'l-müeyyessera* dil öğretim setini analiz eden (Ebü'r-Rabb ve Ali, 2011)'nin araştırmasını, *el-Arabıyye beyne yedeyk* öğretim setini inceleyen (İdris, 2012)'in çalışmasını, *Ta'lîmü'l-lügati'l-Arabıyye* ve *el-Arabıyye li'l-âlem* dil setlerindeki kültürel içeriği araştıran (el-Gâli ve Miğrî, 2013)'nin çalışmasını, yine konuyla ilgili çalışmaları gözden geçirerek yetişkinlere yönelik Arapça eğitimi kitaplarındaki en yaygın kültürel içerikleri analiz eden, bu kitaplardaki ana ve fer'i alanların listesini, eksik konularını ve Arapça öğretim kitaplarına gelecekte dahil edilmesi istenen kültürel konuları tespit eden (Sâlim ve el-Mutayrî, 2016) 'nin araştırmalarını buna örnek gösterebiliriz. Yine Türkiye'deki İmam Hatip okullarında eğitim gören yedinci sınıf öğrencilerine yönelik hazırlanan Arapça dil kitabını, hazırladığı kriterler ışığında inceleyip tetkik eden (Ali, 2022)'nin yaptığı çalışma da bunlardan biridir. Araştırmacı bu çalışmasında, hazırlanan kitapta kriterlerin büyük bir kısmının bulunmasıyla beraber bazı eksikliklerin de var olduğunu tespit etmiştir.

Ana dili Arapça olmayanlar için uygun kültürel amaçlar listesi oluşturulmuştur. (İbrahim & Mahmud & Allâm, 2017, s. 171). Bu liste, aynı konuda daha önce yapılan çalışmalar, bazı öğrenci ve uzman görüşlerine dayandırılmıştır. Araştırmacılar, dini amaçların en çok rağbet gören amaçlar olduğu, bunu akademik amaçların ardından, diplomatik, medya ve ekonomik amaçların takip ettiği sonucuna ulaşmışlardır.

Arapça eğitim programlarında sunulan kültürel içerik standartlarını ele alan bir dizi çalışma da mevcuttur. Bu çalışmalarda, ana dili Arapça olmayanlara yönelik hazırlanan Arapça kitaplarını değerlendirmek üzere Tu'ayme'nin (1985, s. 437-460) kriterlerine dayanılarak kültürel içeriğin değerlendirilmesi üzere bazı kriterler geliştirilmiştir. (Tg Abdul Rahman Chik, 2012, s. 12) Üç ana kriter öneren el-'Annân'ın çalışması buna örnek gösterilebilir. (el-'Annân, 2021, s. 197) Bu kriterlerin ilki; genel olarak Arapça öğretiminde Arap kültürü kriteri, ikincisi; Müslümanlara yönelik Arapça öğretimi kriteri, üçüncüsü ise; İslamî ilimler öğrencilerine yönelik Arapça öğretimi kriteridir.

Öğrencilerin psikolojik yönleriyle ilgili çalışmalar

Arapça öğrenenlerin psikolojik yönlerini inceleyen çalışmalar da yapılmıştır. Buna örnek olarak, İsmail'in, öğrenme hızı ve anlayış kuvvetine yardımcı olmak üzere, Arapça öğretiminde öğrencilerin eğilimlerine önem verilmesinin altını çizdiği psikolojik temellerle ilgili yaptığı çalışmayı zikredebiliriz. (1990, s. 57)

Baeten, Dochy, Struyven, Parmentier ve Vanderbruggen (2016), gibi araştırmacılar, derin bir yaklaşıma sahip öğrencilerin bilginin yapılandırılması ve işbirlikçi öğrenmeyi tercih ederlerken, sığ bir yaklaşıma sahip öğrencilerin ise öğretmen rehberliğini ve pasif öğrenmeyi tercih ettikleri bulgusunu elde etmişlerdir. Yani öğrenci gerçek manada öğrenmeyi ne kadar çok isterse, eğitim sürecine katılmayı da o kadar çok tercih eder ve pasif alıcı rolünü benimsemez.

Eğitim materyallerine yönelik kültürel içerik, yönelimler, güdüler veya tutumları değerlendiren birçok Türkçe çalışma da mevcuttur. Örneğin; Karaca, yabancı dil eğitiminde belirlenen amaçların gerçekleşmesi için muhtevanın öğrencinin kültür, yaş ve ilgi seviyesine uygun olması gerektiğini (Karaca, 2000, s. 121-122) söylerken, İlahiyat Fakültelerinde Arapça öğretim içeriğinin zikredilen bu seviyelere uygun olduğunu belirten öğretim elemanlarının oranının %52,2 uygun olmadığını belirtenlerin ise %20,3 olduğu sonucuna varmaktadır. (Karaca, 199-200). Polat ve Sümengen Arapça öğretimi için hazırlanan bir kitabın genel olarak ders kitabının taşınması gerekli özellikleri yanında, Arap kültür ve toplumu hakkında yeterli bilgileri aşamalı olarak verebilmesi, Arap coğrafyası, edebiyat, sanat, tarih, kültür, gelenek ve görenek, bayram ve çeşitli kutlamaları İslam kültürü açısından kavrayacak bir biçimde hazırlanmış olması gerektiği görüşünü vurgulamakta, (Polat, 2003, 42-43 & Sümengen, 2004, s. 42), Polat, öğrencilerin ismi geçen ders kitabındaki Arap dilinin kültürel öğelerini, yaklaşık olarak üçte bir oranında yeterli, aynı oranda az yeterli ve yetersiz olduğunu tespit etmektedir. (Polat, s. 80) Özdemir de kültürün yabancı dil eğitiminin ayrılmaz bir parçası olduğunu, intergrammer teorisine göre bir kimsenin, öğrenmek istediği dilin kültürünü ve o dili konuşan kültürel kişilikleri tanımadan o dilde iletişim kuramayacağı sonucuna varmaktadır. (Özdemir, 2017, s. 535).

İbrahim, yabancılara Arapça öğretiminde kullanılan eksiksiz bir ders kitabının Arap-İslam kültürünü tüm düşünsel ve maddi taraflarıyla canlı bir şekilde sunabilme özelliğine sahip olmasının altını çizmekte, (İbrahim, 2004, s. 48) Akbaş ise, iyi bir Arapça ders kitabında bulunması gereken özelliklerden bahsederken kitabın içeriğinin hayattan uzak konular olmaması gerektiği, suni konular değil, din, kültür, toplum, ekonomi ve sağlık gibi konuları içeren hayatın içinden hakiki konular olmasının lüzumu, sadece başlıklar arasında değil aynı zamanda konular arasında da bir bağ ve bütünlük sağlanmasının zaruretini vurgulamaktadır. (Akbaş, 2016, s. 56-60).

Çalışmamız, yukarıda zikredilen araştırmalara binaen, eğitim kurumu veya öğretmenlerin dikte ettiklerini değil, öğrencilerin bizzat kendi tercihlerini temel alması açısından diğer çalışmalardan farklılık arz etmektedir.

1. Teorik çerçeve

Bu çerçeve üç bölümü ele almaktadır:

1.1. Öğrenci merkezli eğitim

1960'lara kadar eğitim-öğretim, eğitim kurumu ya da eğitim sürecinin merkezi olarak kabul edilen öğretmenin uygun gördüğü "konular" üzerine odaklanmıştır. Öğrencilerin istekleri, zamanın gerektirdikleri ve eğitim koşulları göz ardı edilmiş, eğitimi kitapları veya ders kitaplarının rehberleri öğrencilerle alakalı nelere dikkat edilmesi ile ilgili fazla bir şey zikretmemiştir. Benson'un eğitim sürecine katılanları "öğrenci görünür değildi" şeklinde nitelediği gibi, (Benson, 2005, s. 5) öğrenci sadece "öğrenci" olarak kabul edilmiştir.

Ancak 1960'lardaki merkezi yaklaşımların göreceli esnekliğinin yokluğu ve eğitim düşüncesindeki değişiklik, öğrencinin ihtiyaçlarına ve önemseydiği şeylere daha fazla önem gösterilmesine vesile olmuştur. (Nunan, 2013, s. 21)

Eğitimsel gelişim ile, öğrenciye önem verme merkezde dikkate alınmaya başlanmış, (öğrenen merkezli eğitim) veya (öğrenci merkezli eğitim) kavramları ortaya çıkmış ve bu fikirler daha sonra ana dili Arapça olmayanlara Arapça öğretimi alanına aktarılmıştır. Bu nedenle Tu'ayme'nin psikolojik temelleri dil müfredatını oluşturma esaslarının önemli bir unsuru olarak kabul ettiğini görüyoruz. Şöyle ki; öğrencinin dili öğrenme motivasyonunun, ona yönelik eğilimlerinin, kültürünün ve onu öğreten öğretmenin dikkate alınması gerekir. Ayrıca öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar da dikkate alınmalıdır. Zira biri için uygun olan şey, başka biri için uygun olmayabilir. (Tu'ayme 1989, s. 75-85). Tu'ayme daha sonra, öğrencilerin arasındaki zaruri bireysel farkları göz önünde bulundurarak, öğrencilerin ihtiyaçlarının kesin olarak tanımlanması ve ihtiyaçlarını karşılamak için uygun programların tasarlanmasıyla başlatılacak eğitim süreci çağrısını tekrarlamıştır. (Tu'ayme 2002, s. 341). Ayrıca en-Nâka, (2002, s. 15) öğrencinin öğrenme sürecindeki motivasyonuna ve yönelimlerine de önem gösterilmesinin gereğinin altını çizmiştir.

Öğrenciyi ilgi odağına yerleştiren bu hareket, öğrencinin ihtiyaç duyduğu şeyleri ve isteklerini dil öğrenme sürecinin önemli bir parçası olarak kabul edene kadar gelişmeye devam etmiştir. Benson; "Dil öğretenlerin öğrencilerini iyi tanıması ve onların dil öğrenme ve tercihlerine cevap vermeleri gerektiği fikri artık her öğretmenin temel eğitiminin ayrılmaz bir parçası olmuştur" demektedir. (Benson, 2012, s. 30).

Öğrenci merkezli eğitimin belirginleşmesi ile, Jacobs, Renandya ve Power, (2016, xiv) bunun için on unsur belirlemiş ve şu şekilde bunları özetlemişlerdir:

- 1) Öğretmen ve öğrenciler öğrenme işlevinde ortaktırlar.
- 2) Öğrenciler, öğrenmede birbirleriyle etkileşim halindedir.
- 3) Eğitim özerktir.
- 4) Anlam üzerine odaklanılır.
- 5) Öğrenciler işledikleri konuları birbirleriyle ve dış dünyayla ilişkilendirme yoluyla müfredat entegrasyonunda bulunurlar.
- 6) Eğitim, öğrencilerin aralarındaki farklar gözetilerek, ihtiyaçları karşılanacak şekilde çeşitli olmalıdır.
- 7) Öğrenciler bilgi almanın ötesine geçerek örnekler verme, karşılaştırma ve yorumlama yapabilmelidir.
- 8) Değerlendirme, belli bir standarda bağlı olmayan formlar içerir.
- 9) Öğrenme iklimi, sınıfın tüm üyelerinin katılımını kolaylaştıran bir atmosfer meydana getirir.
- 10) Öğretmenler, öğrencileri, kendilerini, sınıf arkadaşlarını ve diğer öğretmenlerini öğrenmeye ve öğrenmekten zevk almaya teşvik ederler.

Bu zikredilen unsurlardan da anlaşılacağı üzere, öğrencinin, ihtiyaçlarının, tercihlerinin ve öğrenciler arasındaki farklılıkların, öğrencinin sadece pasif bir alıcı olmasından ziyade, onu eğitimin odağına oturtmayı hedefleyen öğrenci merkezli eğitim sürecinin temel kaidesi olduğu görülmektedir.

1.2. Kültür ve yabancı dil eğitimi

Kültür, - hepsi olmasa da - çoğu yeterlilik teorisinde dil yeterliliğinin temel bir bileşeni olarak kabul edilir ve bunu Hymes'in iletişimsel dilbilimsel yeterlilik teorisinde, dilsel mesajın sosyal yönlerle uygunluğu unsuru içinde buluruz. (Hymes 1972, s. 60), Bu teori, kendisinden sonra gelen tüm yeterlilik teorilerini etkileyen bir teoridir.

Kültürü, Canale ve Swain'in sosyokültürel dilbilimsel kurallar içindeki iletişimsel yeterlilik modelinde ve ardından Canale'in 1983'te aynı modele getirdiği değişikliklerde bulmaktayız. (Canale & Swain, 1980, s. 6; Canale, 1983, s. 7).

Kültür aynı zamanda Beckman'ın sosyolinguistik yeterlilik bölümü altındaki iletişimsel dilbilimsel yetenek teorisinin ve Bachman'ın 1996 ve 2010'da Palmar ile yaptığı model güncellemelerinin de önemli bir parçasıydı. (Bachman, 1990, s. 87; Bachman & Palmar, 1996, s. 63; 2010, s. 36)

Aynı durum Celce, Murcia ve meslektaşlarının sosyokültürel yeterlilik kapsamındaki iletişimsel yeterlilik kuramı için de geçerlidir. (Celce & Murcia & Dörnyei & Thurrell, 1995, s. 10)

Önceki teoriler veya modeller, Avrupa referans çerçevesi, Kanada dil standartları ve Amerikan Yabancı Diller Öğretimi Konseyi yönergeleri gibi dil yeterliliği için referans çerçevelerinin üzerine inşa edildiği temellerdir. İkincisi, belirli bir teoriye dayanmasını şart koşmasa da açıklamaları bu teorilerde bahsedilen hususları içerir. (Elhadaki, 2021, s. 88-91)

Nitekim, Avrupa Ortak Referans Çerçevesi (CERF) – iki baskısında- sosyal dilbilimsel yeterlilik içinde kültür için önemli bir bölüm tahsis etmiştir. (Avrupa Konseyi, 2020, s. 165).

Amerikan Yabancı Dil Öğretimi Konseyi (ACTFL), kültürü; kriterleri iletişim, bağlantılar, karşılaştırmalar ve topluluklarla yabancı dil öğrenmeye küresel bir biçimde hazırlık olan beş kriterden biri olarak kabul etmiştir. Öğrenme kriterleri şunları içerir:

1-) Öğrenciler, inceledikleri kültürlerin uygulamaları ile bakış açıları arasındaki ilişkiyi araştırmak, açıklamak ve üzerinde düşünmek için dili kullanırlar.

2-) Öğrenciler, inceledikleri kültürlerin ürünleri ile bakış açıları arasındaki ilişkiyi araştırmak, açıklamak ve üzerinde düşünmek için dili kullanırlar. (American Council on the Teaching of Foreign Languages, 2015, s. 1)

Yukarıda belirtilenlerden, kültürün yabancı dil öğretim sürecinin merkezinde olduğu sonucuna varıyoruz. Onu öğretmenin amacı, öğrencilerin dilin kültürünü anlayabilmeleri ve kültürün teorik kavramları ile hedef dil topluluklarındaki uygulamaları arasında bağlantı kurabilmeleridir.

1.3. Ana dili Arapça olmayanlara Arapça öğretiminde kültür

Tu'ayme (1989, s. 94), sosyokültürel temelleri, ana dili Arapça olmayanlara Arapça öğretim müfredatının üç temelinden biri olarak kabul etmiştir. Tu'ayme ve en-Nâka diğeri bir çalışmada ise müfredatın temellerinin beş olduğunu kabul etmişlerdir. (Tu'ayme & en-Nâka, 2006, s. 92). Bu temeller:

- 1) Dil deneyimi ve pratiği
- 2) Arap dilinin doğası
- 3) Arap-İslam kültürü
- 4) Dil öğrenenlerin doğası
- 5) Arapçanın yabancı dil olarak öğretim sürecinin doğası şeklindedir.

Temellerin sayısı ne olursa olsun, kültür onun direğidir. Kültürel ders izlencesi, çok boyutlu girdiye göre dil müfredatının içeriğini oluşturan dilbilimsel, iletişimsel ve genel dil izlencesini de içine alan dört bileşenden biridir. (Tu'ayme & en-Nâka, 2006, s. 137). Seksenli yıllardan günümüze değin hazırlanan çoğu Arapça öğretim setinin, bu girdinin ışığında hazırlandığını zikretmekte de fayda vardır.

Peki bu kültürel temellerin bileşenleri nelerdir? Tu'ayme ve en-Nâka'ya göre bu temeller şunları kapsamaktadır: (Tu'ayme & en-Nâka, 2006, s. 101).

- 1) Arap-İslam kültürü kavramı. 2) İslam kültürünün Arap kültürüne karşı tutumu. 3) Arap-İslam kültürünün kaynakları. 4) Arap-İslam kültürünün farklı zaman boyutları. 5) Arap-İslam kültürünün özellikleri. 6) Arap-İslam kültürünün maddi ve manevi seviyeleri.

Müfredat veya program hazırlama uzmanları, bu temeller aracılığıyla öğrencilerin güdülerine, ihtiyaç ve eğilimlerine uygun olanı seçerler.

Araştırmacılar, bu temellerin değerli olmakla birlikte, 21. yüzyılın ilk çeyreğinin sonunda yeterli olmadığını, bunlara teknik ve bilimsel hayattaki gelişmelerle ilgili olanları da eklememiz gerektiğini düşünmektedirler. Tu'ayme (2002, s. 338) tarafından da atıfta bulunulduğu üzere, öğrencinin kültürünü ve özelde İslam dünyası, genelde dünya arasındaki kültürel paydayı da hesaba katmamız gerekmektedir.

Elhadki, kültür kavramının üç boyutu kapsadığını düşünmektedir. (Elhadki, 2018, s. 383; Madkûr, 2003, s. 26). Birincisi normatiftir. Buna inanç, fikir ve ilkeler dahildir. İkincisi davranışsaldır. Normatif yönün pratiği olan örf, adet, insan ilişkileri, aile sistemi ve eğitim yöntemlerinde kendini gösterir. Üçüncü boyut ise medenidir. Edebiyat, bina, sanat vb. gibi insanın düşünce ve davranışlarının bir sonucu olarak gerçekleştirdiklerini içerir.

Kültürün bileşenlerine gelince; Alruhban, davranışları, örf ve âdetleri, genel sanatları, belirli kavram ve inançlar etrafındaki tutum ve değerleri içerdiğini düşünmektedir. (Alruhban, 2016, s. 258). Bu zikredilenlere şunları da ekleyebiliriz; ritüeller, ahlak kuralları, yasalar, normlar, fikirler, düşünce kalıpları, araçlar, mitler, bilgiler, benlik algısı, standartlar. (Bk. Elhadki, 2018, 383)

Özetle, eğitimle alakalı son zamanlardaki eğilimler, öğrenciyi eğitim sürecinin merkezine yerleştirmekte, ihtiyaçlarını ve tercihlerini dikkate almaktadır. Tıpkı kültürün, müfredat ve dil programlarının temellerinin merkezinde sayılıp, insan yaşamının normatif, davranışsal ve medeni yönlerini kapsaması gibi. Bu nedenle bu araştırma, Arapça eğitim programlarının içeriğini şekillendirmek için öğrencilerin kültürel konulara yönelik tercihlerini ele almaktadır.

2. Araştırmanın metodu, veri toplama aracı, araştırma topluluğu ve örneklemi

Bu bölüm, araştırmanın hedefine ulaşmak için takip edilen aşamaları ele almaktadır.

2.1. Araştırmanın metodu

Araştırmamız, analitik betimsel yöntem üzere hazırlanmıştır. Şöyle ki araştırmanın örneklemi olan öğrencilerin, veri toplama aracı olarak kullanılan anket vasıtasıyla sundukları, öğrenciler nezdinde rağbet edilen konuları tanımlamaktadır.

2.2. Araştırmanın veri toplama aracı

Türk üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında tercih edilen konular listesinin anketi veri toplama aracıdır.

2.2.1. Anketin amacı: İslami ilimler, ilahiyat fakülteleri, eğitim fakülteleri- Arapça bölümü- ve edebiyat fakültelerinin Arapça bölümünde bulunan Arapça hazırlık programlarında, öğrencilerin eğitimini tercih ettikleri alanları ve kültürel konuları belirlemektir.

2.2.2. Anketin oluşturulmasında takip edilen aşamalar

Birinci aşama: Araştırma topluluğundan olan yirmi erkek ve kız öğrenciden "Hazırlık programında ders olarak işlemeyi tercih ettiğiniz konular nelerdir?" sorusunun cevabını yazmaları istenerek, ön fikirleri toplamak.

İkinci aşama: Öğrenci önerilerinden ortak konuların derlenip, 70 başlıktan oluşan bir listenin hazırlanması. Aralarındaki ortak mevzular ve önceki çalışmaların kaydettiği kültürel dergi ve yayınların ışığında, belli başlı alanlara dağıtılması.

Üçüncü aşama: Anketin geçerliliğinin sağlanması

Geçerlik: Anketin geçerliliğini tekit etmek ve görüşlerini almak üzere, oluşturulan konu listesi, ana dili Arapça olmayanlara Arapça öğretim alanında uzman olan 5 kişiye gönderilmiş ve hakemlerin gözlemleri ışığında beş konu listeden çıkarılmıştır. (Bk. Ek-1 -Anket hakemleri listesi-)

Güvenirlilik: Anketin güvenirliliğini sağlamak için google form aracılığı ile anket üçlü likert ölçeğine göre elektronik forma dönüştürülmüş, araştırma topluluğundan otuz erkek ve kız öğrenciden oluşan anket örneklemine sunulmuş ve verdikleri yanıtlar Sosyal Bilimler İstatistiksel Paket Programı SPSS vasıtasıyla analiz edilmiştir. Alanların çoğunun Tablo (1)'de gösterildiği üzere, yüksek derecede güvenilir ve tutarlı olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo (1) Anket Alanlarının Güvenilirliği

Alanlar	Konu Sayısı	Güvenirlik Puanı
1-Kişisel	7	0,710
2-Toplum	12	0,898
3-Dünya	5	0,635
4-Arap-İslam Kültürü	13	0,913
5- Genel Kültür	18	0,898
6- Arapça	10	0,825
Anketin Genel Tutarlılığı	65	0,944

Dördüncü aşama: nihâi anket

Nihâi anket 6 alan ve 65 konudan oluşmaktadır.

Beşinci aşama: anketin uygulanması

Anket, görüşlerini almak üzere Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde bulunan öğrencilere elektronik ortamda gönderilmiştir.

2.3. Araştırma topluluğu ve örnekleme**2.3.1. Araştırma topluluğu**

Araştırma topluluğu, bazı Türk üniversitelerindeki İslami ilimler, ilahiyat ve eğitim fakültelerinin–Arapça öğretmenliği bölümü- ve edebiyat fakültelerinin – Arapça bölümlerinde hazırlık ve lisans düzeyinde eğitim gören kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

2.3.2. Araştırma örnekleme

Araştırmanın örnekleme tesadüfi, yani fikir beyan etme davetine uyanlardan oluşmaktadır.

3.Araştırmanın sonuçları ve tartışma

Araştırmaya yirmi bir fakülteye bağlı (339) kız ve erkek öğrenci katılmış olup, bunlar fakültelerin hazırlık ve lisans sınıflarını oluşturan beş ayrı sınıfa dağılmıştır. Ancak örneklemin çoğunluğu olan %85,8'i hazırlık sınıfı öğrencilerinden, bunun da neredeyse üçte birini oluşturan %35,1'i ise Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nden oluşmaktadır. (Bk. Ek 2 Üniversitelere göre katılımcı sayısı).

3.1. Anketi yanıtlayanların verileri

Tablo (2): Örneklemin cinsiyete göre dağılımı

Tip	Sayı	Oran
Erkekler	85	%25,1
Kızlar	254	%74,9
Toplam	339	%100

Tablo (3): Örneklemin İmam Hatip Lisesi çıkışlı olup olmamasına göre dağılımı

Tip	Sayı	Oran
İmam Hatip Liselerinden	213	%62,8
Diğerlerinden	126	%37,2
Toplam	339	100%

Tablo (4): Örneklemin sınıflara göre dağılımı

Sınıflar	Sayı	Oran
Hazırlık	291	%85,8
1.Sınıf	10	%2,9
2.Sınıf	7	%2,1
3.Sınıf	15	%4,4
4.Sınıf	16	%4,7
Toplam	339	%100

Tablo (5): Örneklemin lisans düzeyinde Arapça ile eğitim alma durumuna göre dağılımı

Arapça ile Eğitim Oranı	Sayı	Oran
%30'dan az	105	%31,0
%30 - %50 arası	72	%21,2
%51- %80 arası	28	%8,3
%81- %100 arası	134	%39,5
Toplam	339	%100

Tablo (6): Örneklemin fakültelere göre dağılımı

Fakülte	Sayı	Oran
İslami İlimler	136	%40,1
İlahiyat	164	%48,4
Eğitim	35	%10,3
Edebiyat	4	%1,2
Toplam	339	%100

3.2. Tahmini ölçek

Ortalamaların kuvvetini belirlemek için, üçlü likert ölçeğine göre tahmini bir ölçek benimsenmiştir:

Cevaplar	Ağırlıklı Ortalama
Tercih Ederim	1,00'den 1,67'nin altına
Tarafsızım/Nötr	1,67'den 2,33'ün altına
Tercih Etmem	2,33'ten 3,00'e

4. Bulgular ve veri analizi

Tablo (8): Birinci alan: Benlik/kişilik (konular 1-7)

Dizi	Konu		Katılımcı görüşleri			Ortalama	Standart sapma	Genel eğilim	Sıralama
			Tercih ederim	Tarafsızım /Nötr	Tercih etmem				
1.	Hobiler	tekrar	277	46	16	2,77	.52187	favori	2
		oran	81,7	13.6	4.7				
2.	Eğlence	tekrar	242	69	28	2,64	.63177	favori	5
		oran	71,4	20.4	8.3				
3.	Başarılı Olmanın Yolları	tekrar	283	44	12	2,80	.48149	favori	1
		oran	83,5	13.0	3.5				
4.	Duygular	tekrar	248	70	21	2,67	.58834	favori	4
		oran	73,2	20.6	6.2				
5.	Sağlıklı Yaşam	tekrar	278	52	9	2,80	.46647	favori	1
		oran	82,0	15.3	2.7				
6.	Hayattaki Çeşitli Görevlere	tekrar	238	91	10	2,68	.52919	favori	

	Nasıl Hazırlanılır?	oran	70,2	26.8	2.9				3
7.	Mezuniyet Sonrası İş Olanakları	tekrar	249	72	18	2,68	.56942	favori	3
		oran	73,5	21.2	5.3				
	İlk Alanın Ortalaması					2,75	.32263	favori	

(Kişilik/benlik) konularına ilişkin olan Tablo (8)'in diğer alanlar arasında ilk sırada yer aldığını ve içerdiği tüm konuların da tercih edildiğini görmekteyiz. Bu alanda yer alan iki konuya ayrıca öncelik verildiği de dikkat çekmektedir. Bu konulardan ilki mantıken gençlerin zihnini çokça meşgul eden "başarı" konusu, diğeri ise; özellikle insanlığın Covid-19 probleminden göreceli olarak kurtulması ve buna bağlı olarak sağlıklı bir yaşam tarzına dikkat etmenin önemini vurgulayan uygulamalardan sonra, yine tercih edilmesi gayet doğal olan "sağlıklı yaşam" konusudur.

Tablo (9): İkinci alan: Toplum (konular 8- 19)

Dizi	Konu	Katılımcı görüşleri				Ortalama	Standart sapma	Genel eğilim	Sıralama
			Tercih ederim	Tarafsızım/ Nötr	Tercih etmem				
8.	Tanışma	tekrar	272	56	11	2,77	.49271	favori	4
		oran	80.2	16.5	3.2				
9.	Konuşma Adabı	tekrar	303	30	6	2,88	.37996	favori	1
		oran	89.4	8.8	1.8				
10.	Üniversite Ortamında İletişim	tekrar	258	66	15	2,72	.54069	favori	5
		oran	76.1	19.5	4.4				
11.	Hastane Ortamında İletişim	tekrar	205	100	34	2,50	.67224	favori	11
		oran	60.5	29.5	10.0				
12.	Yemek Siparişi Verme	tekrar	215	86	38	2,52	.68928	favori	10
		oran	63.4	25.4	11.2				
13.	Alışveriş	tekrar	259	61	19	2,71	.56550	favori	6
		oran	76.4	18.0	5.6				
		tekrar	275	54	10				

14.	Gezi	oran	81.1	15.9	2.9	2,78	.47991	favori	3
15.	Şehir Hayatı	tekrar	252	59	28	2,66	.62490	favori	7
		oran	74.3	17.4	8.3				
16.	Köy Hayatı	tekrar	189	80	70	2,35	.80168	favori	12
		oran	55.8	23.6	20.6				
17.	Hava Durumu	tekrar	233	89	17	2,64	.57659	favori	8
		oran	68.7	26.3	5.0				
18.	Nezakat yöntemleri	tekrar	289	40	10	2,82	.45306	favori	2
		oran	85.3	11.8	2.9				
19.	Sosyal Medya	tekrar	239	75	25	2,63	.61.756	favori	9
		oran	70.5	22.1	7.4				
	İkinci Alanın Ortalaması					2,66	.35662	favori	

(Toplum) ile alakalı konulara ilişkin olan Tablo (9)'un diğer alanlar arasında ikinci sırada yer aldığı ve içerdiği tüm konuların da tercih edildiğini görmekteyiz. Konuları arasında en çok tercih edilenlerin "konuşma adabı ve nezaket yöntemleri" olduğu dikkat çekmektedir. Bu, katılımcıların nezaket ve iyi muamele konularına olan ilgisinin bir göstergesidir. Ana dalları din ile ilgili olan öğrencilerin bu konuları ön plana çıkarması gayet mantıklıdır.

(Köy hayatı) konusunun, "favori" olarak kabul edilmesine rağmen daha düşük bir puan ortalaması aldığı da gözlenmektedir. Bu durum, kökenleri köye dönse de öğrencilerin bu konuya ihtiyaç duymadıkları gerçeğiyle açıklanabilir. Türk köyünde Arapça iletişim kurmamalarının yanı sıra bu konuda doğunluğa sahip de olabilirler.

Tablo (10): Üçüncü alan: Dünya (konular 20-24)

Dizi	Konu	Katılımcı görüşleri			Ortalama	Standart sapma	Genel eğilim	Sıralama	
		Tercih ederim	Tarafsızım /Nötr	Tercih etmem					
20.	Dünyadaki Ortak Kültürler	tekrar	230	91	18	2,62	.58437	favori	1
		oran	67.8	26.8	5.3				
21.	Dünyadaki Kültürel Farklılıklar	tekrar	228	86	25	2,60	.62360	favori	2
		oran	67.3	25.4	7.4				
		tekrar	134	115	90				

22.	Mülteci	oran	39.5	33.9	26.5	2,13	.80363	Nötr	-
23.	Dünya'ya Yön Verenler	tekrar	232	79	28	2,60	.63.721	favori	2
		oran	68.4	23.3	8.3				
24.	İslamofobi	tekrar	161	73	105	2,16	.87156	Nötr	-
		oran	47.5	21.5	31.0				
	Üçüncü Alanın Ortalaması					2,42	.47618	favori	

(Dünya) ile alakalı konulara ilişkin olan Tablo (10)'un “tercih edilen” alanlar arasında beşinci ve son sırada yer aldığını, ancak içerisindeki beş konudan sadece üçünün tercih edildiğini görmekteyiz. Birinci ve ikinci konuların, dünya kültürleri arasında neyin ortak ve neyin farklı olduğu ile ilgili oldukları için birbirine bağlı olduğu fark edilmektedir. Mülteciler ve İslamofobi konularının tercih edilmemesi, anketin yayınlandığı dönem -2022'nin sonu- 2023'ün başı- ile açıklanabilir. Çünkü bu dönem, siyasi ağırlıklı bir dönemdi. Bu durum öğrencilerin konu hakkında konuşmaktan çekinmelerine sebebiyet vermiş olabilir.

Tablo (11): Dördüncü alan: Arap-İslam kültürü (konular 25 -37)

Dizi	Konu	Katılımcı görüşleri				Ortalama	Standart sapma	Genel eğilim	Sıralama
		tekrar	Tercih ederim	Tarafsızım/Nötr	Tercih etmem				
25.	Arap Ülkelerinin Tanıtımı	tekrar	223	88	28	2,57	.64089	favori	10
		oran	65.8	26.0	8.3				
26.	İslami Arap Gelenekleri	tekrar	25	81	233	2,1	.62107	favori	9
		oran	7.4	23.9	68.7				
27.	İslam Medeniyetine Mensup Âlimlerin İcat ve Keşifleri	tekrar	255	67	17	2,70	.55712	favori	6
		oran	75.2	19.8	5.0				
28.	Arap-İslam Kültürünün Yapı Taşları	tekrar	246	79	14	2,68	0,54,726	favori	7
		oran	4.1	23.3	72.6				
29.	Hz. Peygamber'in (s.a.v) Hayatından Kesitler	tekrar	310	22	7	2,89	36962	favori	1
		oran	91.4	6.5	2.1				
30.		tekrar	310	22	7	2,89	.36962	favori	1

	Peygamber Sevgisi (s.a.v)	oran	91.4	6.5	2.1				
31.	Rasûlullah'ın (s.a.v) Sünnetleri ve Sünnete Uyuma	tekrar	304	27	8	2,87	.39802	favori	3
		oran	89.7	8.0	2.4				
32.	İslam'da Aile	tekrar	302	31	6	2,87	.38286	favori	3
		oran	89.1	9.1	1.8				
33.	Rasûlullah'ın (s.a.v) Gazveleri	tekrar	266	63	10	2,75	.49458	favori	4
		oran	78.5	28.6	2.9				
34.	Râşid Halifeler	tekrar	247	77	15	2,68	.55264	favori	7
		oran	72.9	22.7	4.4				
35.	Salih Zatların Hikâyeleri	tekrar	259	66	14	2,72	.53276	favori	5
		oran	76.4	19.5	4.1				
36.	Peygamber KIssaları	tekrar	302	32	5	2,88	.37209	favori	2
		oran	89.1	9.4	1.5				
37.	Şer'î-İslami İlimlerle İlgili Genel Fikir	tekrar	245	78	16	2,67	.56082	favori	8
		oran	72.3	23.0	4.7				
	Dördüncü Alanın Ortalaması					2,75	.33534	favori	

(Arap-İslam Kültürü) alanı olan Tablo (11)' in "tercih edilen alanlar arasında tekrar ilk sırada yer aldığını, bütün konularının tercih edildiğini, ilk beş konunun ise Rasûlullah (s.a.v) ve Müslüman aile ile ilgili olduğunu müşahade etmekte, bunun da anketi yanıtlayan katılımcıların eğitim alanlarının niteliği göz önüne alındığında mantığa yatkın olduğunu görmekteyiz.

Ayrıca, en az tercih edilen konunun Arap ülkelerinin tanıtımı olduğu da dikkat çekmektedir. Bu durum, araştırma örnekleminin çoğunun Arapçayı dini amaçlar için öğrenmesi ve dolayısıyla Arap ülkelerini tanımanın onlara pek fayda sağlamayacağını düşünmeleri ile açıklanabilir. Fakat bu aynı zamanda, öğrencinin hedef dilin kültürü ve halkının uygulamaları hakkındaki bilgisine ve bu uygulamaların hedef dilin halkının teorik kavramlarıyla ilişkisine odaklanan dil öğrenimi için konulan uluslararası standartlarla da çelişmektedir. (Bk. Amerikan Yabancı Dil Öğretimi Konseyi, 2015, s. 1).

Tablo (12): Beşinci alan: Genel kültür (konular 38-55)

Dizi	Konu	Katılımcı Görüşleri				Ortalama	Standart sapma	Genel eğilim	Sıralama
		tekrar	Tercih ederim	Tarafsızım/ Nötr	Tercih etmem				
38.	Teknolojiyle İlgili Konular	tekrar	203	104	32	2,50	.66338	favori	6
		oran	59.9	30.7	9.4				
39.	Uzayla İlgili Konular	tekrar	161	108	70	2,27	.78177	Nötr	14
		oran	47.5	31.9	20.6				
40.	Bilim Adamlarının İcat ve Keşifleri	tekrar	193	111	35	2,47	.67579	favori	7
		oran	56.9	32.7	10.3				
41.	Dünya Tarihinde Ünlü Şahsiyetlerin Biyografileri	tekrar	191	100	48	2,42	.72707	favori	10
		oran	56.3	29.5	14.2				
42.	Meşhur ve Tarihi Mekânlar	tekrar	248	69	22	2,67	.59419	favori	3
		oran	73.2	20.4	6.5				
43.	Devletlerin Yükseliş ve Düşüşündeki Etkin Faktörler	tekrar	180	106	53	2,37	.74067	favori	11
		oran	53.1	31.3	15.6				
44.	Sanatlar	tekrar	225	90	24	2,59	.61975	favori	4
		oran	66.4	26.5	7.1				
45.	Tarım	tekrar	146	136	57	2,26	.72901	Nötr	15
		oran	43.1	40.1	16.8				
46.	Endüstri	tekrar	122	147	70	2,15	.73787	Nötr	16
		oran	36.0	43.4	20.6				
47.	Fütüroloji Geleceğe dair bilimsel, teknolojik ve sosyolojik gelişmeler.	tekrar	170	113	56	2,36	.74513	favori	12
		oran	50.1	33.3	16.5				
48.		tekrar	217	99	23	2,57	.61.773	favori	5

	Hayvanlar	oran	64.0	29.2	6.8				
49.	Meşhur Kitaplar	tekrar	245	82	12	2,69	.53531	favori	1
		oran	72.3	24.2	3.5				
50.	Ödüllü Filmler	tekrar	201	90	48	2,45	.72965	favori	8
		oran	59.3	26.5	14.2				
51.	Tiyatro ve Dramaların Kısa Özetleri	tekrar	165	96	78	2,26	.80801	Nötr	15
		oran	48.7	3.82	23.0				
52.	Küresel ısınma	tekrar	150	130	59	2,27	73897	Nötr	14
		oran	44.2	38.3	17.4				
53.	Yapay Zekâ	tekrar	161	112	66	2,28	76996	Nötr	13
		oran	47.5	33.0	19.5				
54.	Ünlü Müzeler	tekrar	194	97	48	2,43	.72797	favori	9
		oran	57.2	28.6	14.2				
55.	Dünya Tarihinde Cereyan Eden Büyük Olaylar	tekrar	274	76	16	2,68	.55893	favori	2
		oran	72.9	22.4	4.7				
	Beşinci Alanın Ortalaması					2,43	.47258	favori	

(Genel Kültür) alanı olan Tablo (12)'nin tercih edilen alanlar arasında dördüncü sırada yer aldığını ve içerisindeki konulardan 12'sinin tercih edildiği görülmektedir. Araştırma örnekleminde "ünlü kitaplar, önemli olaylar ve ünlü yerler" gibi konular tercih edildiğinden, en çok tercih edilen konuların "ün/şöhret" unsuruyla ilgili olduğu da dikkat çekmektedir. Ayrıca (uzay, tarım, endüstri, küresel ısınma, yapay zekâ, tiyatro ve drama özetleri) gibi tercih edilmeyen konuların ise örneklemin uzmanlık alanı dışında olduğu için tercih edilmediği düşünülmektedir.

Tablo (13): Altıncı alan: Arapça (konular 56-65)

Dizi	Konu	Katılımcı görüşleri			Ortalama	Standart sapma	Genel eğilim	Sıralama
		Tercih ederim	Tarafsızım/Nötr	Tercih etmem				
56.	Arapçanın Önemi	tekrar	278	50	2,79	.48256	favori	2
		oran	82.0	14.7				

57.	Arapça Öğrenme Yöntemleri, Zorlukları ve Çözümleri	tekrar	289	39	11	2,83	.46161	favori	1
		oran	85.3	11.5	3.2				
58.	Arap Şiiri Örnekleri	tekrar	208	92	39	2,50	.69391	favori	8
		oran	61.4	27.1	11.5				
59.	Arapça Hikâye Örnekleri	tekrar	263	61	15	2,73	.53452	favori	3
		oran	77.6	18	4.4				
60.	En Ünlü Arap Edebiyatçıları	tekrar	195	97	47	2,44	.72444	favori	9
		oran	57.5	28.6	13.9				
61.	Arap Atasözleri, Deyimler ve Hikmetli Sözler	tekrar	245	73	21	2,66	.59083	favori	4
		oran	72.3	21.5	6.2				
62.	Dilbilimsel Seviyeler: Ammice-Fasih- Fusha	tekrar	211	90	38	2,51	.68955	favori	7
		oran	62.2	26.5	11.2				
63.	Arapçanın En Önemli Referansları	tekrar	223	93	23	2,59	.68955	favori	5
		oran	65.8	27.4	6.8				
64.	Arap Dili Bilimleri ile İlgili Genel Fikir	tekrar	223	94	22	2,59	.61013	favori	5
		oran	65.8	27.7	6.5				
65.	Çağdaş Medya Metinleri	tekrar	208	98	33	2,55	.66764	favori	6
		oran	61.4	28.9	9.7				
	Altıncı Alanın Ortalaması					2,62	.44133	favori	

(Arapça) alanı olan Tablo (13)'ün tercih edilen alanlar arasında üçüncü sırada yer aldığı ve içerisindeki bütün konuların tercih edildiği görülmektedir. En çok tercih edilen konuların, Arapçanın önemi, nasıl öğrenileceği, Arapçanın iyi bir şekilde öğrenilmesinde karşılaşılan zorluklar ve bu zorlukların nasıl aşılacağı ile ilgili konular olduğu görülmekte olup, Arapça öğrenenler için gayet isabetli tercihler olduğu dikkate değerdir.

Yukarıda zikredilenler ışığında ilk sorunun cevabı verilebilir. O soru da Türk Üniversitelerindeki Arapça hazırlık programlarında eğitim gören öğrencilerin, en çok tercih ettiği konuların ne olduğu sorusuydu.

Araştırma analizi sonucu, araştırma örneklemini tarafından tercih edilen ve ortalama 2,33 ve daha fazla puan alan 57 konu olduğu tespit edilmiştir.

Tercih edilen konular, Tablo (14)'de gösterildiği gibidir.

Tablo (14): Ortalamalarına göre tercih edilen konuların listesi

Sıralama	Konular	Ortalamalar
1.	Hız. Peygamber'in (s.a.v) Hayatından Kesitler	2,89
2.	Peygamber Sevgisi	2,89
3.	Konuşma Âdabı	2,88
4.	Peygamber Kıssaları	2,88
5.	Rasûlullah'ın (s.a.v) Sünnetleri ve Sünnete Uyuma	2,87
6.	İslamda Âile	2,87
7.	Arapça Öğrenme Yöntemleri, Zorlukları ve Çözümleri	2,83
8.	Nezaket Yöntemleri	2,82
9.	Başarılı Olmanın Yolları	2,80
10.	Sağlıklı Yaşam	2,80
11.	Arapçanın Önemi	2,79
12.	Gezi	2,78
13.	Hobiler	2,77
14.	Tanışma	2,77
15.	Rasûlullah'ın (s.a.v) Gazveleri	2,75
16.	Arapça Hikâye Örnekleri	2,73
17.	Üniversite Ortamında İletişim	2,72
18.	Sâlih Zatların Hikâyeleri	2,72
19.	Alışveriş	2,71
20.	İslam Medeniyetine Mensup Âlimlerin İcat ve Keşifleri	2,70
21.	Meşhur Kitaplar	2,69
22.	Hayattaki Çeşitli Görevlere Nasıl Hazırlanılır?	2,68

23.	Mezuniyet Sonrası İş Olanakları	2,68
24.	Arap-İslam Kültürünün Yapı Taşları	2,68
25.	Râşid Halifeler	2,68
26.	Dünya Tarihinde Cereyan Eden Büyük Olaylar	2,68
27.	Duygular	2,67
28.	Şer'î-İslami İlimlerle İlgili Genel Fikir	2,67
29.	Meşhur ve Tarihi Mekânlar	2,67
30.	Şehir Hayatı	2,66
31.	Arap Atasözleri, Deyimler ve Hikmetli Sözler	2,66
32.	Eğlence	2,64
33.	Hava Durumu	2,64
34.	Sosyal Medya	2,63
35.	Dünyadaki Ortak Kültürler	2,62
36.	İslami Arap Gelenekleri	2,61
37.	Dünyadaki Kültürel Farklılıklar	2,60
38.	Dünya'ya Yön Verenler	2,60
39.	Sanatlar	2,59
40.	Arapçanın En Önemli Referansları	2,59
41.	Arap Dili Bilimleri ile İlgili Genel Fikir	2,59
42.	Arap Ülkelerinin Tanıtımı	2,57
43.	Hayvanlar	2,57
44.	Çağdaş Medya Metinleri	2,55
45.	Yemek Siparişi Verme	2,52
46.	Dilbilimsel Seviyeler: Ammice-Fasih- Fusha	2,51

47.	Hastane Ortamında İletişim	2,50
48.	Teknolojiyle İlgili Konular	2,50
49.	Arap Şiiri Örnekleri	2,50
50.	Bilim Adamlarının İcat ve Keşifleri	2,47
51.	Ödüllü Filmler	2,45
52.	En Ünlü Arap Edebiyatçılar	2,44
53.	Ünlü Müzeler	2,43
54.	Dünya Tarihinde Ünlü Şahsiyetlerin Biyografileri	2,42
55.	Devletlerin Yükseliş ve Düşüşündeki Etkin Faktörler	2,37
56.	Fütüroloji Geleceğe Dair Bilimsel, Teknolojik ve Sosyolojik Gelişmeler.	2,36
57.	Köy Hayatı	2,35

İkinci soru olan “Araştırma örneklemini öğrencilerin görüşüne göre bazı alanlar diğerlerinden daha fazla ilgi görüyor mu? sorusunun cevabı olarak aşağıdaki tablo incelenebilir.

Tablo (15): Alanların Ortalamalarına Göre Sıralanması

Alan	Ortalama	Standart sapma	Sıralama
Birinci Alanın Ortalaması (Benlik/Kişilik)	2,75	.32263	Birinci
Dördüncü Alanın Ortalaması (Arap-İslam Kültürü)	2,75	.33534	Birinci Yinelenen
İkinci Alanın Ortalaması (Toplum)	2,66	.35662	İkinci
Altıncı Alanın Ortalaması (Arapça)	2,62	.44133	Üçüncü
Beşinci Alanın Ortalaması (Genel Kültür)	2,43	.47258	Dördüncü
Üçüncü Alanın Ortalaması (Dünya)	2,42	.47618	Beşinci

Tablo (15)'te görüldüğü üzere öğrencilerin seçimleri arasında (benlik/kişilik) alanı ilk sırada yer almaktadır. Bu durum, her bir katılımcının kendisini ilgilendiren ve fikirlerini ifade etmesinde ya da Arapça aracılığıyla gelecekle alakalı planlar yapmasında yardımcı olacak şeylere ilgisi ile açıklanabilir. Yine tekraren ilk sırada Arap-İslam kültürü alanı gelmektedir. Çünkü araştırma örnekleminin büyük bir kısmının İslami ilimlere ilgi duyması ve büyük çoğunluğunun da dini nedenlerle Arapça öğrenmesi

sebebiyle, bu alanın ilgi odağında olması tabiidir. İkinci sırada “toplum” alanı gelmektedir. Bu, –bireyi çevreleyen çemberin– toplum çemberinin “benlik” ten sonra geldiği mantıksal bir sıralamadır. Üçüncü sırada Arapça, ardından 0,19’luk puanla genel kültür ve onun peşi sıra 0,01’lik puanla dünya gelmektedir. Bu sıralama, araştırma örnekleminin zihnindeki mantıksal bir hiyerarşiyi yansıtmaktadır. (Benlik, toplum, dünya).

Sonuç

Bu çalışma, bünyesinde Arapça hazırlık programı olan bazı fakültelerde eğitim gören öğrencilerin görüşlerini inceleyerek Arapça hazırlık programlarında tercih edilen kültürel konuları belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Konuların ilk listesi (65) öğrencilerin bizzat kendileri tarafından belirlenmiş olup, geçerlilik ve güvenilirliğinden emin olunduktan sonra elektronik anket formu şeklinde öğrencilere iletilmiştir.

Çalışma, araştırma örnekleminin tarafından 57 konunun seçilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu konular, benlik, toplum ve dünya ile başlayan, Arap-İslam kültürü, Arapça ve genel kültür ile ilgili altı alan etrafında dönmektedir.

Araştırma örnekleminin ilgi alanlarının içeriden dışarıya doğru sıralandığı sonucuna varılmıştır. Zira alanlar başta benlik ve Arap-İslam kültürü, sonra toplum, sonra Arapça ve daha sonra genel kültür ve dünya şeklinde sıralanmaktadır.

Alanların sıralamasından, Arapçanın İslam kültüründen sonra geldiği sonucuna ulaşılmaktadır. Yani, öğrenciler dili, asıl amaçları olan üniversite eğitimlerine katılmak için kullanılan bir araç olarak ele almaktadırlar. Bu nedenle, araştırma örnekleminin çoğunun hedefi olan İslam kültürü alanı, bu kültürü öğrenmek için ‘araç’ olarak kabul edilen ‘Arapça’ dan daha üst bir seviyede yer almaktadır.

Araştırmanın örneklemini tesadüfidir ve örneklemin neredeyse üçte biri aynı üniversiteden gelmektedir. Bu nedenle, bu sonuçlar genelleştirilemez ve araştırma topluluğunu tam olarak temsil ettiği düşünülemez. Bu nedenle öğrencilerin tercihlerine daha doğru ulaşabilmek için bu çalışmanın daha büyük ölçekte ve tesadüfi bir örneklem üzerinde tekrarlanması önerilmektedir.

Bu liste, müfredat, kitap, çalışma dosyası, eğitim araçları ve oyunların kültürel içeriğinin tasarımında kullanılabileceği gibi, farklı türlerdeki dil sınavlarının hazırlanmasında da kullanılabilir.

Bu çalışmanın, sadece İslami İlimler Fakültesi öğrencileri veya sadece Eğitim Fakültesi öğrencileri vb. gibi daha spesifik bir topluluk üzerinde uygulanması, bu alanda çalışma yapan araştırmacılara tavsiye edilir. Böylece bu toplulukların her birinin tam olarak neyi tercih ettikleri belirlenebilir.

Kaynakça

- Akbaş, Y. F. (2016). Türkiye’deki Arapça öğretimi açısından “Silsiletü ta’lîmi’l-lügati’l-‘Arabiyye” adlı ders kitabı serisinin değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzurum Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alı, A. H. (2022). İmam hatip ortaokullarının yedinci sınıfında okutulan Arapça ders kitabının önerilen kriterler ışığında analizi ve değerlendirilmesi. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*.19, 233-260 . <https://doi.org/10.34085/buifd.1090625>

- Alruhban, A. (2016). Mükevvînâtü'l-kifâyeti's-sekâfiyye fi ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li'n- nâtkîne bigayrihâ. *Ebhâsü Mü'temeri İstanbul ed-Düvelî's-Sânî Ta'lîmi'l-Lügati'l-'Arabiyye li'n-Nâtkîne Bigayrihâ İzâât ve Meâlim*. 255-294. İSAR
- Bachman, L. F. (1990). *Fundamental considerations in language testing*. Oxford University Press.
- Bachman, L. F., & Palmer, A. S. (1996). *Language testing in practice: designing and developing useful language tests* (Vol. 1). Oxford University Press.
- Bachman, L., & Palmer, A. (2010). *Language assessment in practice: developing language assessments and justifying their use in the real world*. Oxford University Press.
- Baeten, M., Dochy, F., Struyven, K., Parmentier, E., & Vanderbruggen, A. (2016). Student-centred learning environments: an investigation into student teachers' instructional preferences and approaches to learning. *Learning Environment Research*, 19, 43-62. <https://doi.org/10.1007/s10984-015-9190-5>
- Benson, P. (2005). *(Auto) biography and learner diversity*. In P. Benson & D. Nunan (Eds.), *Learners' stories: Difference and diversity in language learning*. Cambridge University Press.
- Benson, P. (2012). Learner-centered teaching. *The Cambridge guide to pedagogy and practice in second language teaching*, 30-37.
- Câmûs, R. (2017). Müfredâtü'l-mevzûâtî's-sekâfiyyeti ve'l-mevâkfi'l-ittisâliyye fi kütübi ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li gayri'n-nâtkîne bihâ: dirâse tatbikiyye mükteraha. *Mecelletü'l-Umde fi'l-Lisâniyyât Ve Tahlîli'l-Hitâb*. 2, 113-129.
- Canale, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. In Richards, J. and Schmidt, R. (Ed.) *Language And Communication*. Longman. 2-27
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied linguistics*, 1 (1), 1-47.
- Celce-Murcia, M., Dörnyei, Z., & Thurrell, S. (1995). Communicative competence: A pedagogically motivated model with content specifications. *Issues in Applied linguistics*. 6 (2), 5-35.
- Chikileva, L. (2020). Student-centered approach. in teaching a foreign language for professional purposes. In & V. I. Karasik (Ed.), *Topical Issues of Linguistics and Teaching Methods in Business and Professional Communication*. vol 97. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences 443-450. European Publisher. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2020.12.02.60>
- Eburrûs, A. (2001). *Medâ istiâbi'd-dârisîn li enmâti's-sekâfeti'l-'Arabiyyeti'l-İslâmiyye fi berâmici ta'lîmi'l-'Arabiyye li'n-nâtkîne bi lügâtin uhrâ dirâse tahlîliyye takvîmiyye* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mensûra Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Ebü'r-Rabb, M. & Ali, A. (2011). Tahlîli'l- muhtevâ's-sekâfi li kitâbi "el-kırâatü'l-müyessera". *Mecelletü Buhûsi't-Terbiyeti'n-Nev'iyye*, 19, 45-64.
- el-'Annân, M. (2021). ez-Zavâbitü's-sekâfiyye fi ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li gayri'n-nâtkîne bihâ: müeşşirât mi'yâriyye. *Mecelletü Külliyyeti'l-Ulûmi'l-İslâmiyye Bi Câmiati's-Sultân Muhammedini'l-Fatih*. 3, 144-203.
- el-Gâli, N. & Miğri, M. (2013). el-Mükevvenü's-sekâfiyye fi kütübi ta'lîmi'l-'Arabiyye li gayri'n-nâtkîne bihâ: mine't-tenmît ilâ't-tenavvu'. *Dirâsât fi'l-Menâhic ve Turuki't-Tedris*. 192, 15-38. <http://search.mandumah.com/Record/714866>
- el-Hadki, İslam. (2018). Tedrîsü's-sekâfe: en-nazariyye ve't-tatbîk. Ebu Amşe, H. (Ed.) *ed-Deflîlüt-Tedribî fi Tedrîsi Mehârâtî'l-Lügati'l-'Arabiyye ve Anâsrihâ li'n-Nâtkîne Bigayrihâ En-Nazariyye Ve't-Tatbîk*. (379-416). Merkezü'l-Melik Abdilazîz b. Abdilazîz ed-düvelî.
- en-Nâka, M. (2005). Üsüsü i'dâdi mevâddi ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye ve te'lîfihâ. *Ebhâsü Nedveti'l-Lügati'l-'Arabiyye İlâ Eyne?* 11-35. ICESCO.
- Özdemir, H. K. (2017). "El-Kitâb fi teallîmi'l-'Arabiyye" adlı serinin Arapça öğretimi açısından değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J.B. Pride and Janet Hoimes (eds.). *Sociolinguistics. Selected Readings* (pp. 269-293). Harmondsworth: Penguin.
- İbrahim, A. Allâm, S. & Abdulkâdir, A. (2017). el-A'râzu's- sekâfiyyetü'l-münâsibe li'n- nâtîkîne bi gayri'l-lügati'l-'Arabiyye fi zav'i tehadidiyâti'l-karni'l-hâdi ve'l-ısrîn. *Mecelletü Külliyyeti't-Terbiyeti Asyûd*. 33 (7), 142-176.
- İbrahim, M. (2004). *Türkiye'de Arapça öğretimi açısından "El-Kitâbü'l-Esâsi" adlı ders kitabı serisinin değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İbrahim, M. (2013). Te'sîrü'l-itticâhât ve'l-infiâlât ale'r-rağbeti fi'stihdâmi'l-lügati'l-'Arabiyye fi'l-ameliyyeti'l-ittisâliyye dirâse hâleti müteallimi'l- lügati'l-'Arabiyye bi vasfihâ lügaten sâniyyeten fi câmiati'l-ulûmi'l-İslâmiyyeti'l-Mâleziyye. *Mecelletü't-Dirâsâti't-Terbeviyye Ve'n-Nefsiyye*. 7 (3), 330-343. <https://search.emarefa.net/detail/BIM-330397>
- İdris, İ. (2012). *El-Muhtevâ's-sekâfi fi berâmici ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li'n-nâtîkîne bi'l- lügati'l- uhrâ dirâse tahlîliyye takvîmiyye* (Yayımlanmamış doktora tezi). Uluslararası Afrika Üniversitesi Arap Dili Enstitüsü.
- İsmail, N. (1990). *el-Üsûsü'n-nefsiyye li ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li gayri'n-nâtîkîne bihâ. Silsiletü dirâsât fi ilmü'n-nefsi'l-lügavî (1)*. Mektebetü'l-Anglo'l-Mısıriyye.
- Jacobs, G. M., Renandya, W. A., & Power, M. (2016). *Simple, powerful strategies for student centered learning*. Springer International Publishing.
- Karaca, M. (2000). *Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında Arapça öğretimi -ilâhiyat fakülteleri örneği-* (Yayımlanmamış doktora tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Madkûr, A. (2003). *et-Terbiye ve sekâfetü't-teknolocıya*. Dârü'l-Fikri'l-'Arabi.
- Nunan, D. (2013). Learner-centered English language education: *The selected works of David Nunan*. Routledge.
- Polat, İ. (2003). *Türkiye'de Arapça öğretimi açısından "İmam hatip liseleri için Arapça" adlı ders kitabı serisinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sâlim, M. el-Mutayrî, F. (2016). el-Muhtevâ's-sekâfi fi kütübü'l-lügati'l-'Arabiyye li'n-nâtîkîne bigayrihâ mine'l-kibâr. Tahlîlü'n-ba'dî. *Mü'temerü'd-Düvelî'l-Hâmis lil-Lügati'l-'Arabiyye*. 160-178. Meclisü'l- lügati'l-'Arabiyye.
- Sümengen, F. (2004). *"El-'Arabiyyetu'l-mu'âsıra" adlı serinin Arapça öğretimi açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tg Abdul Rahman, T. A. Chik, A. (2012). Meâyîrü'l-muhtevâ's-sekâfi fi takvîmi kütübü ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li'gayri'n-nâtîkîne bihâ: Dirâse tahlîliyye li ârâi'l-huberâ fi Malezya. *Mü'temerü'l-Âlemî'l-Evvel li Tullabi Dirâseti'l-Ulyâ bi'l-Câmiati'l-İslâmiyyeti'l-Âlemiyye bi Malezya*. 1-14. Külliyyetü meârifil-vahyi ve 'ulûmi'l-insâniyye bi'l- câmiati'l-İslâmiyyeti'l-âlemiyye.
- Tu'ayme R. (2002). Ta'lîmü'l-'Arabiyye li'gayri'n-nâtîkîne bihâ fi'l-müctemei'l-muâsır- İtticâhât ve tatbîkât lâzime. *Ebhâsü Nedveti'l-Lügati'l-'Arabiyye İlâ Eyne?* 327-256. ICESCO.
- Tu'ayme. R. (1982). *el-Üsûsü'l-mu'cemîyye ve's-sekâfiyye li ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li gayri'n-nâtîkîne bihâ. Silsiletü dirâsât fi ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye* (3). Ma'hedü'l-Lügati'l-'Arabiyye Câmiatü Ümmi'l-Kurâ.
- Tu'ayme. R. (1985). *Delîlü amelin fi i'dâdi'l-mevâddi't-ta'lîmiyye li-berâmici ta'lîmi'l-'Arabiyye. Silsiletü dirâsât fi ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye* (10). Ma'hedü'l-Lügati'l-'Arabiyye Câmiatü Ümmi'l-Kurâ.
- Tu'ayme. R. (1989). *Ta'lîmi'l-lügati'l-'Arabiyye li gayri'n-nâtîkîne bihâ: menâhicühü ve esâlibühü*. ICESCO.

American Council on the Teaching of Foreign Languages. (2015). World-readiness standards for learning languages. Retrieved: Dec 14, 2022.
<https://www.actfl.org/uploads/files/general/WorldReadinessStandardsforLearningLanguages.pdf>

Ekler**Ek (1) Anket hakemleri listesi**

Ünvan	İsim	Görev aldığı üniversite
Dr. Öğr. Üyesi	Adel Munir Aburruş	Katar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Ahmed Hasan Ali	Uludağ Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Ehab Atta	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Amr Mukhtar Morsi	Kastamonu Üniversitesi
Öğretim Görevlisi	Velit Seyit	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Ek (2) Üniversitelere göre anket katılımcılarının sayısı ve yüzde değerleri

	Üniversite	Sayı	Oran
1	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	119	%35.1
2	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	37	%10.9
3	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	14	%4.1
4	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	14	%4.1
5	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	5	%1.5
6	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	8	%2.4
7	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	10	%2.9
8	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	1	%0.3
9	29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	14	%4.1
10	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	7	%2.1
11	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	1	%0.3
12	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	6	%1.8
13	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	53	%15.6
14	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	1	%0.3
15	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	21	%6.2
16	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	1	%0.3
17	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	1	%0.3
18	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	5	%1.5
19	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	7	%2.1
20	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	6	%1.8
21	YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	8	%2.4
Toplam		339	%100.0